

Bálint István

A VAJDASÁGI MAGYAR TUDOMÁNY SEREGSZEMLÉJE

*A délvidéki magyar tudományosság, 2005 és 2006.
Atlantis Kiadó, Újvidék, 2007*

Gazdagok vagyunk, gazdagabbak, mint gondolnánk. Szinte el sem hisszük, milyen gazdagok. A vajdasági magyar tudományosság tekintetében erről a gazdagságról tanúskodtak azok a tudományos tanácskozások, amelyeket a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság a Magyar Tudomány Napja – A délvidéki magyar tudományosság címmel 2005. december 10-én és 2006. november 4-én Újvidéken szervezett. Mind a két tanácskozás anyaga az év első felében látott napvilágot könyv alakban. Ezek a könyvek azért érdemelnek figyelmet, mert képet adnak a vajdasági magyar tudományosság mai helyzetéről, ízelítőt abból, hogy ennek a tudományosságnak a képviselői mivel foglalkoznak, milyen eredményeket tudnak felmutatni.

A VAJDASÁGI MAGYAR TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGE

A kisebbség szellemi élete alapjában irodalomközpontú. Így volt ez nálunk is a két világháború között és a II. világháború után is, egészen a rendszerváltásig. Ennek több oka van. A legfőbb ok, hogy a kisebbség alapvető megnyilatkozási formája a nyelv. Mint erőfeszítés és mint eszköz egyaránt. Mint erőfeszítés: a kisebbség alapvetően nyelvének megőrzésére kell hogy összpontosítson, mert ez a megmaradásának záloga és feltétele. Mint eszköz: a nyelv akkor is a kisebbség rendelkezésére áll, ha már a megnyilatkozás, tevékenység minden más formájától megfosztják is, és ez egyben a magától adódó és semmivel nem korlátozható módja az anyanemzettel való kapcsolat fenntartásának is. Az irodalomközpontúságra magyarázatul szolgál továbbá, hogy a kisebbség minden más tevékenysége nem saját nemzetközösségének keretében folyik, hanem képviselői nagyobb – hazai vagy nemzetközi – közösség keretében fejtik ki munkásságukat. Nálunk a két világháború között az irodalom annak eszköze, egyszersmind bizonyítéka volt, hogy a vajdasági magyarság lassan magához tér abból a levertségből, amelyet a Magyarországtól elszakítás váltott ki. A II. világháború után pedig itt születhettek szellemi életünk nagy sikerei – az írói

alkotóképesség kibontakozásától addig, hogy új utakat törhettünk az összmagyar irodalomban, alkotóink új fejezetet nyithattak az összmagyar irodalomtörténetben és szemléletben –, már annak eredményeként is, hogy közelebb álltunk Európához, mint a Kárpát-medencei magyarság többi része.

A rendszerváltás után azonban alapjában megváltoztak a körülmények. Részben annak folytán, hogy – jobbra az elszegényedés következményeként – csökkent az irodalom szerepe szellemi életünkben, másrészt a Vajdaság elveszítette addigi kiváltságos helyzetét: az itteni eredmények elérésének útja is a magyarországi elismerés, megjelenés lett. De ennél is fontosabb tény, hogy szükségessé, egyben lehetővé vált a nemzeti kisebbség egész életének megszervezése. Közösségünknek saját pártjai, szervezetei jöttek létre, megteremtve az igényt a tudomány képviselőinek jelenlétére is. (Nyilvánvaló ugyanis, hogy egyes tudományágak művelői mind nagyobb szerepet töltenek be a vajdasági magyar politikában – erről tanúskodik e szellemi élet alkotóinak közvetlen vagy tanácsadói ténykedése politikai pártjainkban, a magyar önkormányzatok munkájára vonatkozó kutatásaik és tanulmányaik – szép példa erre a részvállalásra pl. az Ada fejlesztési tervének kidolgozásába, a magyar követelések indoklásának, a megoldások felkutatásába való bekapcsolódásuk.)

Miután létrejöttek azok az intézmények és egyéb formák, amelyek lehetővé tették, sőt megkövetelték az önálló kutatómunkát, megalakultak azok a szervezetek is, amelyek az ilyen tevékenységgel foglalkozó alkotók összefogását, eredményeiknek a nyilvánosság elé tárását tűzték ki célul. E szervezetek között előkelő helyet foglal el a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, amelynek több mint 150 tagja van, közülük 121 a Magyar Tudományos Akadémia külhoni köztestületi tagja. (A 2005. évi tanácskozás anyagát tartalmazó kötet képet nyújt a Jugoszláviai Magyar Mérnökök és Építészek Egyesületének 2001–2005. évi tevékenységéről; ezt több szervezetről és intézményről szóló beszámoló is követhetné.) Az itteni magyar közösség tudományos tevékenységének ismertetésére irányuló munka során nyilvántartás készült tudósainkról, kutatóinkról. Könyvek egész sora jelent meg: *A reáltudományok jugoszláviai művelői* (1999); *Magyar tudomány a Vajdaságban* (1999); *A társadalomtudományok jugoszláviai magyar művelői* (2000); *A reál- és társadalomtudományok jugoszláviai magyar művelői* (2002); dr. Gulyás Gizella: *Kortárs magyar művészek lexikona* (2003). Napvilágot láttak továbbá azok a művek is, amelyekkel a tudomány hozzájárul problémáink megoldásához: *Délvidéki–vajdasági magyar helységnevek* (2000); *Környezetkímélő mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés a Vajdaságban* (2002); *A magyar tannyelvű oktatás helyzete, kulcskérdései és távlatai a Vajdaságban* (2002); *Ingatlan-nyilvántartás* (2002); *A nemzet könyvtárának szerepe művelődési életünkben* (2002); *A fenntartható fejlődés kérdései a Vajdaságban* (2003); dr. Tóth Lajos: *Történelemtanításunk alappillérei egy összehasonlító tanulmány tükrében – Nemzeti azonosságtudatunk alapkövei* (2003);

Vajdaság környezet-egészségügyi értékelése az ezredfordulón (2003); *Rémuralom a Délvidéken* (2004); dr. Csehák Kálmán: *Történelmi múltunk és jelenünk* (2004); dr. Szalma József: *Európai Unió – emberi és kisebbségi jogok* (2004); dr. Ribár Béla: *Megmaradásunk záloga* (2004); Putarich dr. Ivánszky Veronika: *A Vajdaság területén fekvő holtmedencék revitalizációs programja* (2005); dr. Szalma József: *A kettős állampolgárságról* (2006); *Magyar szaknyelv a Délvidéken* (2006).

A VMTT tevékenységének lényeges része továbbá, hogy tanácskozásokat szervezett, amelyeken a vajdasági magyar tudományosság képviselői felvonultathatták nézeteiket a legkülönbözőbb kérdésekről: A magyar államiság ezer éve (2001), Herczeg Ferenc-tanácskozások (1998–2002) (2003), A vajdasági magyarság és az autonómia (2003), A Nagy Fejedelem szabadságharca (2004), Vagyon-visszaszármaztatás a rendszerváltó országokban (2005), valamint Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulója (2006). A Magyar Tudomány Napja alkalmából 2005-ben és 2006-ban lezajlott tanácskozások képet adtak a délvidéki tudományosság jelenlegi helyzetéről és alkotótevékenységének eredményeiről.

AZ ÚJ HELYZET JELEI

A vajdasági magyar tudományosság seregszemléjének eredményei demonstrálásának szánt tanácskozások természetesen nem érinthetnek minden kérdést, de legalább betekintést nyújtanak abba, mi történik e fontos tevékenységben. Még az irodalomközpontú múltra való visszatekintést is megtaláljuk a tanácskozásoknak most könyv alakban megjelent anyagában. Dr. Káich Katalin a vizsgált korszakban fontos szerepet játszó Hungarológiai Intézetéről szólva hangsúlyozza: „A hetvenes években a Kárpát-medencében egyedülálló magyar intézmény nagy elismerésre tett szert abban az időben, hiszen voltak olyan kutatási területek, mint pl. a művelődéstörténet, amelyekkel csak ebben az intézményben lehetett foglalkozni.” Szól a későbbi gondokról: „korlátolt lehetőségek közepette lehetett csak részkutatásokat végezni”, „a kutatási eredmények publikálása is ellehetetlenedett”, „egyedül a bibliográfiai kutatások éltek át az idők viharát”. Végül megemlíti, hogy újabban kísérletek történnek a munka újraindítására, dolgoznak egy új projektumon.

Dr. Vajda Gábor pedig, aki a két tanácskozás között megjelentette *Remény a megfélemlítettségben* című hatalmas munkájának első kötetét, az elemzett korszak szellemtörténetének 1972-ig terjedő részét dolgozza fel. A 2005. évi tanácskozáson szólt arról a munkáról, amely ezt a – megítélésünk szerint – történelmi jelentőségű művet eredményezte. A választ erre a kérdésre kereste: „Hogyan maradhatunk meg európai magyarokként Szerbiában.” A körülményekről ez a véleménye: „Mivel kultúránkat irodalommá formálta a napi politikai ér-

dek, a szellemi életünkben a tágabb értelemben vett irodalmat kell értékelnem.” Hozzáállásáról így vall: „Nem lehetek jobb- vagy baloldali, tehát nacionalista, ill. talajtalan »általános ember« sem.” A 2006-os tanácskozáson pedig ennek a hatalmas munkának egyik tanulságát dolgozta fel: a nyelvi igénytelenséget, ennek okait és következményeit. De még jelentősebb, hogy az irodalomközpontú korszak eredményeinek ismeretében vázolja mai helyzetünket: „Szóval – hiába dolgozunk rendkívül sokat – sem a gazdaságban, sem pedig a kultúrában nem a saját lábunkon állunk. Az alanyiség tudatának hiányában mások által jól használható tárgyakként viselkedünk.” Végül néhány gondolatot fogalmaz meg az előállt helyzet leküzdésének lehetséges módjáról és irányáról.

Ehhez az irodalomközpontú korszakhoz kapcsolódnak továbbá azok a tanulmányok is, amelyek egy-egy tudományág jelentős eredményeiről tanúskodnak. Történelmi téma feldolgozásával dr. Hegedűs Antal állt elő a 2006. évi tanácskozáson: *Hittudomány a Vajdaságban 1945–2005*. Értékeink feltárása keretében 2005-ben dr. Gulyás Gizella Boromisza Tibor életútját és munkásságát ismertette. Dr. Hegedűs Kovačević Katalin pedig a Vajdaság történelmét és sajátosságait felvillantva ír Todor Manojlović-ról – ahogy ő mondja –, „egy elsüllyedt multikulturális társadalom egyik utolsó képviselőjéről”.

A rendszerváltás utáni változás egyik jele a társadalomtudomány felértékelődése, az ide tartozó kutatások kibontakozása és azoknak a tanulmányoknak a megjelenése, amelyekkel már a vajdasági magyar tudományosság képviselői is segítséget próbálnak nyújtani a magyar politikának, önkormányzatoknak, és szerepet vállalnak közösségünk életében, tevékenységében és politikájának alakításában. Természetesen nem lehetünk megelégedve a társadalomtudomány helyzetével. Dr. Szalma József, a VMTT elnöke így fogalmazott a tanácskozást értékelő nyilatkozatában: „A mindenkori hatalom háttérbe szorította a társadalomtudományt, megtúrta a természettudományt, hiszen ott minden »egzakt«.” Érzékelhető azonban, hogy a VMTT nemrég elhunyt elnöke, dr. Ribár Béla és új elnöke, dr. Szalma József mindent megtesz annak érdekében, hogy – dr. Szalma megfogalmazásában –: „tisztelőleg tartva a természettudós kollégák teljesítményét, erősítsük a társadalomtudományt, amelyben gyengébbek vagyunk, vagy legalábbis gyengébbnek tűnünk”.

A tanácskozáson természetesen nem volt ott ennek a tudományágnak minden képviselője. Hogy hányan maradtak távol, fel sem lehetne sorolni, de hadd említsünk meg közülük négyet: Losonczi Alpárt, aki a Vajdaságban filozófiával foglalkozó magyaroknak szerzett nemzetközi hírnevet, magának magyarországi tanszéket; Mirnics Károlyt, a vajdasági szociográfiai, demográfiai kutatások eredményes képviselőjét; Bozóki Antalt, aki a kisebbségi, általában az európai jog területére vonatkozó kiadványokkal szerzett elismerést; végül Ózer Ágnes, aki mind nagyobb sikereket mutat fel a történelmi kutatások terén. E jeles kutatók távolmaradása ellenére a társadalomtudomány is méltóan volt képviselve ezen a két tanácskozáson.

Mint kitűnt, különös jelentőségű az a kutatómunka, amely fordulatot jelent a vajdasági magyarság életében: kutatóink hozzáálltak a vajdasági magyarok ellen 1944/45-ben elkövetett bűncselekmények feltárásához, az áldozatok számbavételéhez, múltunk e szörnyű időszakának a megvilágításához. Matuska Márton ugyanis – bár hangsúlyozta, hogy „a feltárással tudományos szakmai intézmény nem foglalkozik módszeresen, ami eddig történt, az legfőképpen makacsul kitartó amatőr kutatóknak és néhány szakmailag képzett tudósnak köszönhető” – átfogó képet adott a kutatás jelenlegi állásáról, és vázolta a további feladatokat. Dr. Szalma József pedig nemcsak hogy megfogalmazza a kérdést, amely jogtudományi munkálkodásának alaptémája, és amellyel szerinte a vajdasági magyar jogtudománynak is foglalkoznia kell: „Hogyan lehet előnyösebben érvényesíteni a kisebbségi jogokat, tilalmak vagy szabadságjogok útján”, hanem a vajdasági magyar jogtudomány területén működő tizenhárom kutató munkásságát számbavéve hangsúlyozza: „Jogtudósaink nemcsak itthon, hanem külföldön, az anyaországban és a világban (Németország, Ausztria, Egyesült Államok stb.) nemzetközileg elismert tudományos folyóiratokban publikálnak.” (Csak zárójelben jegyezzük meg, hogy a két kötet áttekintést nyújt kutatóink nemzetközi és külön magyarországi kapcsolatairól. Többek között – a tanácskozásokon elhangzottak kiegészítésére – közreadják dr. Szalma Józsefnek *A Magyar Tudományos Akadémia határon túli programjának hatása a vajdasági magyar tudományosságra* címmel Budapesten elhangzott felszólalását és dr. Berényi Jánosnak az MTA szervezésében Kecskeméten tartott tanácskozásról szóló beszámolóját. De a jogtudomány terén megteremtett együttműködést mutatják be legrészletesebben, és közlik a külföldi résztvevők ezzel kapcsolatos előadásait is. 2005-ben dr. Karácsonyi Gábor, az ELTE tanszékvezető tanára *A jogi kultúra mint kutatási tárgy* és dr. Vörös Imre, az MTA Jogtudományi Intézetének tudományos tanácsadója *Az EU jogának hatása a magyar jogrendszerre* címmel, 2006-ban pedig dr. Prugberger Tamás, a Miskolci Egyetem tanszékvezető tanára tartott előadást az újvidéki és a miskolci jogtudományi kar együttműködéséről.)

A társadalomtudományok megnövekedett jelentőségét az e tárgykörbe tartozó egyéb előadások is hangsúlyozzák. A vajdasági magyarság létkérdéseivel kapcsolatos kutatásokat 2005-ben Tóth-Glemba Klára taglalja: *Identitáskutatás a vajdasági szórványban*. Az európai integráció szempontjából újabban fontossá vált területtel dr. Sztojics-Karanovics Edit foglalkozik: *A határokon átívelő együttműködés jelentősége a vajdasági kistérségek fenntartható fejlődésében*. (Kevesen tudják, hogy egy olyan nagy nemzetközi hírnévvel dicsekvő nemzetközi tudományos fórumnak, mint *A Duna – az együttműködés folyója* nevű szervezetnek a megálmodója, létrehozója és elnöke vajdasági származású magyar.) A vajdasági magyar oktatás tudományos megalapozásában szerepet vállaló kutatómunkát képviselte 2005-ben dr. Göncz Lajos *Nevelői magatartás-*

formák a családban; dr. Gábrity Molnár Irén *Oktatáskutatási térségek*; 2006-ban dr. Tóth Lajos *Magyar nyelvű oktatásunk fejlesztésének lehetőségei és főbb irányai a Vajdaságban*. Végül, de továbbfejlődésünk szempontjából nem utolsósorban érdemel említést Putarics dr. Ivánszky Veronika *Vajdaság vizsgádzalkodási kérdései* címmel, majd 2006-ban unokájával, Mosóczi Erikával együtt írt tanulmánya: *Régi tanyák és a falusi turizmus*. Dr. Fehér Illésnek pedig *A Tisza ökológiai rendszerében bekövetkezett változások a cián- és nehézfémekkel való szennyezettség után a folyó martonos–becsei gátszakaszán* című előadása bizonyította, hogy a vajdasági magyar tudomány segítséget nyújthat olyan téren is, amelyről a rendszerváltást megelőzőleg nem is gondoltuk volna, hogy magyar ügy lehet. Olyan ügy, amelyhez nekünk vajdasági magyaroknak is tudományos alapossággal kell hozzányúlnunk, mert nem bízhatjuk másra.

A REÁLTUDOMÁNYOK VILÁGRASZÓLÓ EREDMÉNYEI

A két könyvből adódó igazán szenzációs felfedezés azonban az, hogy a reáltudományok terén a vajdasági magyar tudósok mily jelentős eredményeket tudtak felmutatni. Az ő munkájukat ismertük ugyanis a legkevésbé. Abban az időben, amikor szellemi életünk irodalomközpontú volt, ez a tevékenység kivülesett közösségünk érdeklődési körén. Már azért is, mert tudósaink a mi nemzeti közösségünkötől függetlenül, a jugoszláviai tudósok tevékenységébe beilleszkedve munkálkodtak, azokat az anyagi eszközöket, nemzetközi kapcsolatokat és egyéb kedvező körülményeket hasznosítva, melyeket a titói Jugoszlávia teremtett meg. A rendszerváltás után tudomásul vettük, hogy szellemi életünk irodalomközpontúsága megszűnt, hogy értelmiségünk a társadalom, külön a kisebbségi lét kérdéseivel is többet foglalkozik. Kitűnt továbbá, hogy a magyar pártok és a magyar önkormányzatok mindinkább felismerik: a sikeres politizálás és eredményes munka megköveteli, hogy jobban igénybe vegyék a szakemberek, egy-egy kérdéssel elmélyültebben, tudományos fokon foglalkozó értelmiségiek segítségét, elemzését, szaktudását. A reáltudósok azonban még ekkor sem kerültek reflektorfénybe. Pedig munkájukat folytatták, anyagi nehézségekkel küzdve, a meggyengült nemzetközi kapcsolatokat a magyarországi tudománnyal való együttműködés révén részben pótolva tovább dolgoztak. Így aztán a felfedezés erejével hathat, hogy ezen a két tanácskozáson számot adtak munkásságukról, és ezt a beszámolót most ez a két könyv közvéleményünk elé tárja.

A 2005. évi tanácskozáson ugyanis nemcsak az általános helyzetről kaptunk képet dr. Zavargó Zoltánnak az Újvidéki Egyetemről készített ismertetéséből, hanem a tudományos kutatások eredményeiről is értesültünk. Dr. Gyura Juliana a cukoroldati színanyagok ultraszűrővel történő eltávolításáról, dr. Dimics Etelka a nyers és pörkölt proteindús napraforgóbél minőségének és tartósságá-

nak szavatolásáról értekezett, dr. Bikit István a vajdasági radioaktivitás mérésében, dr. Kiss E. Ernő a katalízissel, Biliczky László a csipős fűszerpaprikával kapcsolatban végzett munkának a sikereiről tájékoztatott. A 2006-ban tartott tanácskozáson hallhattuk dr. Lemberger János összefoglalóját a szabadkai izotópdiagnosztika 1971–2005. évi történetéről, valamint dr. Mészáros Szécsényi Katalinnak A termikus analízis lehetőségei és korlátai különböző összetett rendszerekben című előadását. Összefoglaló művel 2005-ben négy kutató állt elő: dr. Gaál F. Ferenc a kémiai, dr. Molnár Imre az agrártudományi, dr. Pap Endre a matematikai és dr. Dujmovics Ferenc az orvostudományi kutatásokról adott áttekintést.

Ezekből a beszámolókból értesültünk például arról, hogy van egy dr. Pap Endrénk, aki 267 tudományos cikket publikált, 5 monográfiát jelentetett meg külföldön, évente százszor idézik mások, több világhírű folyóirat szerkesztőbizottságának és számos nemzetközi tudományos tanácskozás szervezőbizottságának tagja, több szaktanulmányt, szócikket adott a világ legnagyobb matematikai enciklopédiájának stb. (A 2006-os tanácskozásra is egy külföldi folyóiratnak szánt, angol nyelvű dolgozatát nyújtotta be.)

Mint fentebb említettük, a 2005. évi tanácskozáson dr. Gaál Ferenc 8 kémiai, dr. Molnár Imre 9 agrártudományi, dr. Pap Endre 8 matematikai és dr. Dujmovics Ferenc 11 orvostudományi kutató munkájáról számolt be. Köztük van – hogy csak néhányat említsünk – dr. Balázs Ferenc, aki Európában először tanulmányozta a kukoricát károsító, vízhiány okozta stresszhatás, illetve a szár- és gyökérkorhadás összefüggését, hazánkban először értelmezte az árpa és a kukorica tömeges megbetegedésének az okát; dr. Berényi János, aki egyetemi tanár Budapesten, dr. Cindrity Péter, aki 12 új szőlőfajtát és két csemege-szőlőfajtát nemesített; dr. Madarász Szilágyi Rozália, aki 25, dr. Péics Hajnalka, aki 11 nemzetközi értekezleten vett részt.

Természetesen megközelítőleg sem teljes az a kép, melyet a vajdasági magyar tudományosság állapotáról ad ez a két kötet, hiszen a VMTT több mint 150 tagjának munkássága tágabb teret és nagyobb terjedelmet kíván. De az a tény, hogy az ismertett két könyv legalább érzékelteti, hogy milyen értékeink vannak, biztató, és optimizmusra ad okot. Nemcsak szellemi életünk irodalomközpontúságának megszűnését és íróink jelentős részének Magyarországra költözését vészeltük át, hanem tudatára ébredtünk, hogy az irodalmon és irodalomtörténeten kívül is vannak értékeink, amelyek eddig kevésbé lehettek részei közösségi életünknek, de most ezek az értékek a VMTT révén és más formában is jelzik, hogy léteznek, s mindinkább részei lesznek közösségi életünknek, táplálják a szükséges önbizalmat, és hozzájárulnak közösségünk problémáinak megoldásához.

*

Végül szóljunk arról, hogy a jelek szerint mindinkább szélmalomharccá válik az a törekvésem, hogy feltartóztassam azt az irányzatot, amely a Vajdaság helyett a Délvidék megjelölést használja. Nem vitás, hogy a Délvidék emlegetésének van egy kényes politikai vonatkozása, mert nem egyszerű földrajzi név, hanem utalás arra, hogy Magyarország déli része. Ez váltja ki, hogy a szerb sajtó néha hisztérikus hangon teszi szóvá: „Ezek a magyarok már megint Dél-Magyarországnak nevezik a Vajdaságot.” Ennek a politikai vonatkozásnak a mérlegelése magánügy, de lehet a „csakazértis” dac kiváltója is. A kételyt bennem az szülte, hogy a Vajdaság és a Délvidék egyformán használható földrajzi kifejezés, csak nem ugyanarra a területre vonatkozik. A Délvidéket ugyanis Trianon öt ország között darabolta szét. A wikipédia magyar internet lexikon szerint: „A trianoni békeszerződés életbe lépésétől, 1920-tól a Magyar Királyságtól Jugoszláviához csatolt Kárpát-medencei területeket nevezték Délvidéknek. Ez a következőket foglalta magába: a Vajdaság, a korábbi Horvát-Szlavónország északi része (Felső-Dráva-vidék, Muraköz, Szlavónia, Szerémség, Baranyai háromszög) és Muravidék (Szlovénia).” Azt tehát, hogy egy – kisebb – része Magyarországon maradt, egy – nagyobb – része pedig Romániához került, nem is említi.

Kénytelen vagyok azonban méltányolni azoknak az érvét, akik szerint ha mi használhatjuk a Bánát, a romániai magyarok a Bánság (a történelmi Bánát területén a törökök kiűzése után létesített Temesi bánság alapján) megnevezést, holott egyik sem az egykori Bánát, illetve Bánság, akkor miért ne vonatkozathatnánk a Délvidék nevet a Vajdaságra? Nyugodjunk hát bele az említett wikipédia meghatározásába: „Politikai jelentésében: a vajdasági magyarok és a horvátországi magyarok által lakott területek összefoglaló neveként, a köznapi beszédben a Délvidék kifejezést néha szűkebb értelemben a »Vajdaság« jelentésben is használják.”

Fogadjuk el, hogy a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság a délvidéki tudományosság seregszemléjét végezte el két tanácskozásán, ezt mutatja be két könyvben. Fő az, hogy ilyen tudományosság van, és a művelői nemzetközileg elismert, szép sikereket érnek el.